Ч. 84 Второк 18 (30) цьвітня 1895 Рік V.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жаданє і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Газети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Старостах на провинциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року зр. 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року зр. 2·70
на чверть року зр. 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Радикалізм і радикали.

I.

Коли-б нас хтось не знав, а хотів судити з того, що иноді зачує про наше житє політичне та про наші політичні партиї, то гадав би, що ми, Бог знає, як дуже культурно розвинений, як високо політично образований нарід — тільки у нас всїляких партий політичних, тільки політичних товариств, тільки поодиноких політиків, з котрих кождий мало що не уважає себе за руского Бісмарка. Здавалось би, що ми ось-ось готові закасувати не лиш таких Чехів, але хоч би й котрий небудь иньший нарід в Европі. Для приміру почислїм ся. У нас суть: консерватисти і лїберали, стара і молода партия (себ то Старо- і Молодочехи), партия „историческихъ началъ“ і москвофіли, народовці принципіяльні і без принципів, українофіли на показ, клерикали і радикали, ба, в найновійших часах стала ґрупувати ся ще одна партия, якої доси сьвіт не видав — партия політичних шальвірів. Нехай хтось не думає, що ми говоримо про сю найновійшу партию на жарт або на кпини; зовсїм нї — то лиш случайно припала така назва партиї, на котру почали складати ся Львів і Стрий, а заснованє котрої показувало ся мабуть найбільше для того потрібним, що надходять вибори до Сойму. Але Стрий, видко трохи оглядніjший, станув поки що в резерві і про сю найновійшу партию стало знову якось тихо.

Всї ті партиї — то лиш головні типи, а вже їх спора пачка. Коли-ж би так розібрати ще близше котру з тих партий, то показались би там ще дальші партиї, як коробка в коробциї, а в середині пусто. Для приміру возьмім партию радикальну, о котрій хочемо тут трохи близше поговорити. В сїй партиї маємо: радикалів старших і молодших, безвірних і віруючих, социялїстів інтернационалїв, і доморослих социялїстів националїв, та може і ще кілька відтінків, от як н. пр. радикалів теоретиків і радикалів практиків. З того всего здавалось би, що у нас житє політичне дуже розвинуло ся, коли аж тілько намножило ся партий політичних. Однакож коли приглянемось близше, то побачимо, що виходить на ту приповідку о тім, що прочитав цїлу книжку — від дошки до дошки, а в середині анї трошки. На доказ того возьмім хоч би партию радикальну, котрої дехто иноді так дуже лякає ся а через то й дуже єї переціню є.

В послїдних часах почала і та партия трохи більше рушати ся, бо їй забагає ся конче стати чинником політичним, з котрим хоч би може й нїхто не числив ся, то нехай би бодай про него заговорив, хоч би так, як то було свого часу при виборах в Брідщинї. Та нехай би; кандидувати вільно кождому, у кого єсть лиш воля і спроможність до того. Нам не ходить о вибори, але о то, що люди з тої партиї накидують ся конче на опікунів найтемнійших мас нашого народу, просто туманять їх і ширять між ними шкідливі гадки а тим самим не лиш тим масам але й цїлому народови роблять величезну шкоду. Добре буде для того познакомити ся трохи близше з тими радикалами та їх роботою.

Що ж то таке тоті радикали, чого они хотять і яка їх робота? У відповіди на се питанє возьмім насамперед самі назви „радикалізм“ і „радикали“. Слова то запозичені, чужі. Латиньске слово radix (радікс) значить „корінь“ і від него пішли обі ті назви. Виходить з того, що радикали і радикалізм мають якесь дїло з корінем. Звістно-ж, що можна щось вирвати з корінем, а так само щось перевернути горі корінем. Людий отже, що ставлять собі за задачу виривати щось з корінем або перевертати горі корінем, називаємо радикалами, а їх вдачу, їх охоту до такої роботи, саму їх роботу звемо радикалізмом.

Радикалізм не нова річ; він старий як сьвіт, лиш що в новій одежи. В ріжних порах розвою народів, проявляють ся й радикали, то єсть, люди, котрі по свому думають сьвіт направляти — одні хотять все зло серед людского роду вирвати з корінем, другі хотять поставити все горі корінем, перевернути все до гори ногами без взгляду на то, що відтак з того вийде — нехай буде, що хоче, лиш щоби не було так, як єсть. Вже в самім понятю радикалізму містить ся ріжниця радикальної роботи, бо коли напрям одної стремить до того, щоби всяке зло вирвати з корінем, і вже тим самим стремить до того, щоби все, що добре, ставити на місце злого, а бодай, вириваючи зле, не тикати доброго — то напрям другої не оглядаєсь анї на то, що вириває, анї на то, що на місце вирваного має поставити, єму все одно, лиш щоби не було так, як єсть. Після обох сих напрямів ґрупують ся і радикали: можна бути радикалом з першого напряму, але не бути радикалом з другого; з першими може годити ся кождий розумний чоловік, але вже нїяк з другим. Виходить з сего, що не всякий радикалізм і не кождий радикал мусить бути безвзглядно і безусловно злим. Одна лиш єсть хиба радикалізму, а іменно та, що не можна точно потягнути границї, до котрої він добрий, а від котрої злий, так само як не можна точ-

РОЗБИШАКИ НА РІЦЇ МІСІСІПІ.

Повість з житя американьских полїшуків.

Фридриха Ґерстекера.

(Дальше.)

29.

Слїпий пасажир. — „Бляк Гак“.

Тихенько плила „Черепаха“ долї водою. — Боб Рой держав зелїзною рукою хитку керму, а другі мужчини, що звалили ся були на керманича, все ще держали єго кріпко, так, що він не міг рушити ся та нїяким способом дати знаку своїм товаришам. Так минула може година часу серед страшної непевности. Удару весел далекої лоди вже давно не було чути, а они віддаляли ся чим раз більше від того місця, котре о мало що не стало ся для них пагубним, але все ще не знали, де они, та чи дїйстно минула вже й небезпечність, коли їм удало ся уйти рук ворога.

Еджворт набив тимчасом борзенько і так тихо, як лиш було можна, обі рушницї, але при тім анї разу не спустив ока з убийника свого сина, що все ще аж пінив ся із злости, але не міг нїчого вдїяти, бо лежав звязаний ужисками на покладї. А Боб Рой і собі також мав бачне око, та все ще недовірчиво споглядав на керму, до котрої таки направду щось було вчепило ся. Що би то було, того він не міг нїяк розпізнати, але мав надію, що незадовго вже стане свигати. Та не потребував чекати в непевности і обаві аж до того часу; ще стояв і дивив ся, чи то, що причепило ся до керми, не рушить ся, та чи тогди він не пізнасть, що би то було, коли єго бистрий слух зачув, що хтось застогнав. Тепер був він вже певний, що то далеко у воду вистаючої керми держав ся якийсь чоловік — чи приятель, чи неприятель, того ще не можна було на разї зміркувати.

Коли б то дїйстно був неприятель, то був би вже давно то зробив, що надармо силував ся зробити звязаний Біль — був би дав знак своїм товаришам. Коли-ж нї, то чого-ж він вчепив ся так потайком їх судна і добровільно не дає знати о собі? Боба занепокоїла чогось дуже та непевність і він кивнув на капітана. Але той, хоч би був і побачив серед темної ночи, що Боб киває на него, був би не конче на то зважав, а другі знов так були собою заняті, що він постановив наконець взяти ся до дїла на власну руку.

— Hallo the boat![1]) — відозвав ся він звичайним покликом, але трохи придушеним голосом і нахилив ся о скілько міг поза судно, до того якогось предмету. — Нїхто не відозвав ся, той „пасажир по заду“ хотів очевидно їхати потайком.

— Hallo the boat! — повторив Боб Рой ще раз і потряс жердкою від керми, котру держав в своїй руцї, щоби очевидно тому, що держав ся на другім кінци, дати знак, що то він до него відозвав ся. — То були перші слова, які від часу тої борби на „Черепасї“ понеслись на суднї, і они звернули на себе увагу других, котрі зараз всї пообертали ся, а Еджворт злагодившись до стріляня, пустив ся на пальцях до керми. — Гм.... відозвав ся довгий гозиер, коли на єго чемне питанє все ще нїхто не відповідав — то якийсь, видко, упертий.... дуже мовчаливий.... здаєсь, не любить розмови на сухо, мусимо єго трохи замочити — а сказавши то, підніс той конець керми, що держав в руках, та направивши єї ва середину, пустив другий єї конець, до котрого хтось був вчепив ся, під воду. Зробивши то, виймив він знову керму з води, так само високо, як перед тим, і відозвав ся знову, як коли-б перед тим нїчого не стало ся.

— Hallo the boat!

По сїй пробі чути лиш було, як хтось спльовував та сопів, але все ще не відзивав ся а Боб без довгих короводів повторив ще раз ту купіль, лиш сим разом держав керму трохи довше під водою.

— Так, серденько, так — відозвав ся він відтак, виймивши керму другий раз з води —

[1]) Значить: Гей, лодка! — єсть то поклик моряцкий, котрий значить то саме що й питанє: Хто там?

но означати, що для чоловіка, для суспільности, або й цілого народу єсть добре, а що зле — а відтак і та небезпечність, що чоловік темний і недосьвідчений, не так легко і не борзо зміркує, з яким радикалізмом має діло і готов кождий взяти за добру монету, особливо ще, коли він затруне за якусь жизненну або пекучу справу. Се і пояснює нам, длячого радикалізм в деяких часах ширить ся дуже скоро серед темних мас народу.

Перегляд політичний.

Палата панів ухвалила на послїднім своїм засїданю закон о розширеню відпочинку недїльного також і на похатну торговлю в другім і третім читаню. — На суботнїшнім засїданю Палати послів вела ся палка дебата над пильним внесенем Молодочехів в справі звістних розпоряджень ческого намістника ґр. Туна, виданих до директорів середних шкіл і семинарий учительских. По заявленю ґр. Гогенварта, що він буде голосувати против пильности внесеня відкинено пильність в голосованю.

Зачувати, що на завтрішнім засїданю повної комісиї для реформи виборчої має підкомітет предложити своє справоздане. Sonn- u. Montags-Ztg. однакож заперечує тому.

З Петербурга доносять, що цар готов з цїлою енерґією виступити против Япану. Трудностий воєнних на случай потреби не буде, бо мінїстер війни зараз на початку хіньско-япаньскої війни приготовив все, щоби можна на далекім Всходї виступити з цїлою енерґією. Також і хіньске правительство не єсть вдоволене з договору і не хоче его ратифікувати. З другої же сторони зачувати, що Сполучені Держави північної Америки готові станути по сторонї Япану.

Новинки

Львів дня 29 цьвітня 1895

— **Конкурси.** Видїл Ради повітової в Гусятинї оголошує конкурс на посаду люстратора з річною платнею 800 зр. і 400 зр. на об'їздки. Поданя треба вносити до чотирох тижнїв від дня оголошеня конкурсу.

— **З львівскої архіепархії.** На конкурс з речинцем до 13 червня розписана парохія Золочівка, дек. золочівского, а до 22 мая парохія Заболотцї, дек. олеського. — В пропозицию приняті на Нове село оо.: Онуфр. Заяцкий, Євг. Вітошиньский і Володим. Копитчак в терні, а І. Райтаровский, Юл. Левиньский, Епіф. Роздїльский і Вол. Кальба в списї. — Завідательства одержали оо.: Ем. Білинкевич з Лопянки в Сїлци, Євг. Гарасимович в Ілїснянах. — Сотрудництва одержали оо.: новопоставлений пресвитер Петро Минько в Славску, Корн. Леонтович в Золотниках. — О. Мих. Шавала парох з Полтви зрезиґнував з презенти на Заболотцї.

— **Самбірска філїя товариства „Просьвіти"** устроює дня 5 мая в сали касиновій вечерок вокально-музикальний в память 34-их роковин смерти Тараса Шевченка. Участь в сьпівах хоральних возьме перемиский „Боян", а дохід з вечерка призначений на фонд стипендийний імени пок. д-ра Омеляна Огоновского. — Видїл філїї запрошує всїх щирих народолюбцїв і почитателів покійного Омеляна на той вечерок і надїє ся, що з огляду на так високу і благородну цїль нїхто без важної перешкоди не відмовить своєї участи.

— **Зміна власности.** Маєтність Гарасимів і Дернок, в коломийскім повітї, купив від спадкової маси по пок. Ант. Голеєвскім п. Чарковский Голеєвский за 325.000 зр.

— **До руских кольоній в Північній Америцї** виїздить сотрудник з Бережан о. Ник. Стефанович, одержавши душпастирство в Шенандоа в Пенсільванії. Недавно — як відомо — виїхав на кольонії о. Нестор Дмитрів з львівскої архієпархії і обняв душпастирство в Монт-Кармель.

— **Процес о убийство** против Гречила — о чім ми сими днями доносили — скінчив ся в суботу пополудни. Судиї присяжні признали Гречила винним убийства, а его любовницю Лукасевичеву винною кралежи і трибунал засудив Гречила на 10 лїт тяжкої вязницї заостреної постом що 14 днів, а Лукасевичеву на місяць арешту.

— **Пропав без вісти** редактор ческої ґазети Lidove Noviny, що виходить в моравскім Бернї, Омелян Чермак. Догадують ся, що Чермак допустив ся самоубийства. Він був способним дневникарем і мав вскорі повінчати ся з дочкою одного з берненьских купцїв.

— **Арештоване екзекуторів податкових.** З Тернополя доносять, що там арештовано в суботу шістьох провізоричних екзекуторів податкових, котрі від довшого часу допускали ся спроневіреня в той спосіб, що вибирали залягаючі податки і задержували для себе.

— **Завзятий неприятель женщин.** Сими днями, як доносять віденьскі ґазети, помер там один з найбільших ворогів всего що жіноче, добре звістний в 16-тім віденьскім окрузї старий молодець, коли їхав на похорон свого брата. Сей високий, сухий чоловік, одїтий все в чорний одяг і цилїндер, з тростовою палицкою в руцї, був типічною личностию в 16 і 17 віденьскім окрузї. Цікава его спадщина: В однїй передїлцї его столика до писаня найшли свояки пачку з написею: „Проби моїх свояків запрягти мене в супруже ярмо". В пачцї було 62 листів з часу від 1845 до 1893 року, а на кождім було порядкове число і якась примітка покійного. Старий молодець, маючий чоловік, що жив з капіталу і мав каменицю в 16-тім окрузї, доложив до тих листів таку картку: „62 листів і тількож предложень від охочих до супружа дївчат і вдовиць, котрі вивели в поле 1,760.000 зр., щоби мене підбити". В своїй гостинници, де все заходив, сїдав лише там, де надїяв ся, що не буде жіночого товариства. Єсли ішов до театру, то купував все три білети. З лївої сторони саджав свого слугу, старого Франца, а з правої лишав крісло порожне, щоби лише не сидїла коло него нїяка женщина. В трамваю, в омнїбусї, на зелїзници радив собі в той спосіб, що курив заєдно люльку, набиту смердячим тютюном і тим виполошував від себе жінки. Але его ненависть до жінок перенесла ся з ним, щоб так сказати і поза гріб, бо в своїм завіщаню пише: „Прошу моїх свояків постарати ся о се, щоби на кладовищи, де буду похований, не хоронено коло мене нїяких жінок. Єсли би се було неможливе, то прошу купити для мене місце на три гроби і поховати мене в середнїм, а місця з лївої і з правої сторони лишити вільними".

— **Огнї.** 80 морґів лїса, молоднику березового і букового, згоріло в пов. коломийскім в Пядиках, маєтности кн. Романа Пузини; пожежа тревала всего дві години. — В Познанцї гнилій під Скалатом знищив огонь дня 27 цьвітня чотири селяньскі загороди і школу. Огонь повстав внаслїдок неосторожности з папіросом. — В Байківцях під Тернополем, де минувшого тижня

коли й тепер ще не відозвеш ся, то пущу тебе ще раз під воду, але ще й підложу отсей дручок під плавку, а тогди будеш....

— Возьміть мене.... возьміть.... на судно! — відозвав ся хтось стогнаючим голосом, а Еджворт побачивши, що нема чого бояти ся, спустив курок від рушницї і поклав єї на покладї.

— Ба.... возміть мене на судно! — повторив Боб Рой зтиха — добре то казати, але як?... Не маємо чайки.... а може би ти, серденько вилїз як по кермі на гору?

— Ой.... коли бо.... не годен! — відозвав ся голос з води, а по нім було пізнати, що той якийсь чужий чоловік вже так був ослаб, що ледви ще міг держати ся, а не то в мокрій, тяжкій одежи лїзти по слизькій жердцї на гору.

— Треба кинути єму линву — шепнув Еджворт.

— Та й то не богато поможе — сказав на то Боб — він, видко, ледви ще дихає.... треба буде хиба менї знову лїзти у воду.

— Коби то лиш був який з тих опришків!

— Ледви — відповів Боб і скинув з себе одїж — а хоч би й так, то він вже ледви що живий.... а я би не хотів, щоби він там згинув. Ставьте тут кількох до линви і держіть, але добре, я злїзу і привяжу до него, а відтак витягнемо его як того кетфіша на гору. — Сказавши то, полїз він по жердцї від керми з одним кінцем линви в руцї, а відтак намацавши на мокрій плавцї руку, що міцно єї держала ся, спустив ся тут у воду, привязав линву до тїла того якогось незнакомого, а держачись сам правою рукою за шорка, крикнув:

— Тягніть в гору!

В кілька минут опісля лежав вирятований тим способом чоловік вже на покладї, але треба було ще богато часу, заким він на стілько опритомнів, що міг відповідати на ставлені єму питаня. Від студени і страху аж стратив був мову і треба его було насамперед завинути в derци і добре натирати. По всїх тих приготовленях першим его словом, яким відозвав ся, було „віскі" — він інстинктовно зміркував, що то найлїпший лїк для него, а лодкарі на ґалярі, що також дуже вірили у велику силу сего лїку, зараз єму его подали. А коли він на стілько прийшов до себе, що міг бодай трохи де щось обширнїйше о собі розповісти, а заразом і побачив, що єсть межи добрими і чесними людьми — хоч правда, що все ще неспокійно і недовірчиво озирав ся на трупа убитого жителя острова та на звязаного керманича — то розповів старому Еджвортови, хто він і яка приключила ся єму пригода.

То був О'Туле, котрий, скоро лиш добіг до берега, не надумуючись богато, скочив у воду і плив так далеко, як лиш міг, на середину ріки, щоби серед мраки уйти всякої погонї. А що ріка прибувала, то він знав, що скоро дістане ся на похват, то зможе відпочити там собі на якім деревї, що вода его нанесе. Длятого плив він, як далеко міг, впоперек ріки, аж нараз побачив перед собою ґаляр і вдарив собою об его керму. Він, що правда, вхопив ся єї в тій же хвили, але що на покладї був крик, то не знав, що робити і чи може не лїпше пустити ся судна та шукати собі якого пливучого пня. Аж нараз почув він саме поза собою удари весел на лодцї — здогадував ся, що то погоня за ним і вчепив ся тим сильнїйше керми, котрої держав ся, а котра може лиш сама одна могла его вирятувати. Як-раз від того, що він єї імив ся, заскрипіла керма, а то спонукало Боб Роя міцно єї придержати. Але Ірляндець все ще бояв ся, щоби не дістав ся ворогам в руки, коли-б его пізнали ті, що були на ґалярі, і аж коли Боб Рой занурив керму у воду і мало не сповнив своєї загрози, що его втопить, видїв ся змушеним здати ся на ласку і неласку. Сил єму не ставало — вже не міг держати ся.

Всї слухали тепер уважно, як їм О'Туле став оповідати, що він видїв та пережив, а Еджвортови аж мороз пішов по тїлї, коли згадав собі на ту небезпечність, котрої щасливо уйшов. Господи сьвятий — як же дуже мусить бути розширена ся ватага розбишаків по краю, котрій і він аж з північної Індияни мав дістати ся в руки через одного із єї спільників. Але що тепер робити? Чи дати знати до суду в найблизшім місци і завізвати жителїв, щоби они розбили ту нору? Чи можна було сподїватп ся, що знайде ся зараз достаточне число людий, щоби з успіхом напасти на се певно добре укріплене місце? А хиба-ж би то їх в противнім случаю не остерегло і они би не повтїкали? То може стало ся вже й тепер наслїдком послїдних подій а яке-ж то нещастє спаде на цїлий край, коли така ватага злочинцїв розбіжить ся на всї сторони!

Тимчасом плили они борзо з похватом води долї рікою — уплили вже може яких десять або двайцять анґлійских миль від того часу, як минули той небезпечний остров. — Аж ось той, що стояв на самім передї судна на вартї, дав знати, що видко якесь сьвітло, попри котре они пливуть правобіч. Незадовго показало ся, що то було сьвітло з якогось парохода, котрий причалив був там до берега. Дверцї від печи були отворені, а они плили так близько, що могли виразно розпізнати сидячих там при потахлім огни під кітлами двох муринів.

— До плавок, хлопцї! — відозвав ся Еджворт — живо лиш, хлопцї, живо, до берега не буде звідси дальше, як пятьдесять кроків. — Ходи сюди, Боб, наверни передом... стійте там....

знищив пожар до 100 будинків, вибух сими днями новий огонь і за дві години спопеляв 40 загород, а около 120 будинків, з котрих лише незначна часть була обезпечена. — В Турчаньскім були огнї в Яблінцї нижній і в Яворі. Між погорільцями велика нужда, бо нема нїгде заробку. Кільканацять селян з Турки помандрувало за заробком на Угорщину. — З Косова доносять, що в тамошних сторонах горить 300 морґів камеральних лїсів і лїс Вайґарта.

— **Рідка реклама.** Цїле місто Лїсбона в Португалії було тамтого тижня зворушене задля пригоди, яка стала ся в голярнї Avenide de Liberdade — Туди прийшов гарно убраний пан і сїв, воркотячи щось під носом, на крісло, та дивив ся на людий, як би не був при розумі. Гостї і голярі були вже неспокійні, а тут від разу зірвав ся той панок і вхопив бритву. Властитель голярнї прискочив — але за пізно. В одну мить розрізав той панок собі горло, кров хлюнула на під і стїну, а він впав зі страшним харкотанем. Всї гостї і голярі вибігли зі страхом по полїцию, але коли вернули назад, не знайшли вже того пана, а натомість богато плякатів з таким повідомленем: „Сегодня о год. 8-ій відбуде ся в каварнї Еден представлене славнозвісного куґляра Альберта Р.“ — Властитель голярнї заскаржив „артиста“, але сей о те не турбує ся, бо о тім „жартї“ говорили в цїлім містї і всї пішли дивити ся на дурисьвіта. Здає ся, мав він на грудях мішок з фарбою, коли нїби то розрізав собі горло і ту фарбу витиснув з мішка.

— **Величезне нещастє** лучило ся в суботу о 5-ій годинї рано в Бузей коло Епіналю у Франциї. Гать від збірника води в Бузей, помимо того, що не показувала і слїду ушкодженя, нагло перервала ся, а величезна сила води збірника розлила ся по долинї Бузей, забрала доми з людьми, повиривала дерева з корінем і наробила великі спустошеня, немов яка страшна повінь. Збірник води в Бузей мав 7 мілїонів метрів кубічних води і з него спускали в часї посухи воду до всхідного каналу. Гать була 500 метрів довга, її вибудовали від 1879 до 1884 р., а в рр. 1888 і 1889 скріплено її. Мур гати був на 20 метрів високий і при земли 20 метрів грубий. Вода знищила чотири села, перервала кілька зелїзничих шляхів і забрала богато мостів. Долиною плили води на 2 метри високо. Шкода десять до 50 мілїонів франків.

— **Померли:** Христина з Поляньских Пяткова, вдова по сьвященику, дня 12 цьвітня в Грушові коло Дрогобича, в 78-ім роцї житя; — Юстина з комарницких Сосенкова, вдова по сьвященику в Плавчи, в 88-ім роцї житя.

Всячина.

— **Розріст Берлина.** Так само як у Відни думають і в Берлинї прилучити до міста всї підгородя і сотворити т. зв. Великий Берлин. В наслїдок того величезний вже і тепер простір нїмецкої столицї розросте ся на всї сторони дуже значно і Берлин буде рівняти ся більше провінциї як громадї. Се прилучене дооколичних місцевостий до Берлина оправдане незвичайно скорим розвитком сего міста. І так 1870 року числила столиця Прус 763.000, а на початку 1895 року вже 1,725 000 мешканців. Число домів піднесло ся в тім часї з 15.000 на 23.400, а число мешкань з 166 000 на 450.000. Єсли дочислити до мешканців Берлина ще й населене передмість, то одержимо майже двомілїонову цифру, бо 1,950.586 мешканців. Рівномірно з прибільшенем населеня підніс ся також незвичайно рух торговельний і і промисловий. І так 1871 року було в Берлинї 3810 фірм торговельних, а в 1895 р. аж 9446. В тім часї збільшило ся число торговельних товариств з 1956 на 4053, а число спілок з 15 на 82. Незвичайно приспішений розріст міста викликав оживлену спекуляцю в міских будівлях. На пр. гіпотеки представляли при кінци 1870 р. загальну суму 883 мілїонів марок, а при кінци минувшого року гіпотеки виросли до 4063 міл. марок. Обезпеченя від огня представляли для недвижимостий в роцї 1870 суму 927, а в р. 1894 вже 3323 мілїонів, для движимостий 951 мілїонів в 1870 роцї, а 2689 мілїонів в р. 1894. Сї дати показують наглядно на величезний розвиток міста, котре н. пр. що-до гіпотечного руху виказує більші суми як всї пруські провінциї.

— **Коли можна що занюхати?** Французкий хемик Жак Пассі займає ся вже від довших лїт тим, щоби пересьвідчити ся, як великої, а властиво як малої скількости якоїсь материї потрібно, щоби она подїлала на наші нерви нюху. Спосіб, якого він до сего уживає, дуже простий. Він розпускає якусь означену скількість материї в рівнож означеній скількости алькоголю, розпускає точно відважену часть сеї мішанини дальше, аж вкінци може сказати, що н. пр. ся мішанина має одну мілїонову часть мілїґрама, або й менше такого а такого пахучого творива Тепер дає ся тілько мішанини до якоїсь лїтрової посуди, аж почує ся дотичний запах. Все те дуже маленькі скількости, і так н. пр. камфори вистане 5 мілїонових частий мілїґрама, а з ванїлїни 500 таких же частий, щоби заперфумувати лїтер воздуха. Але сї скількости ще незвичайно великі супротив мошуса; з сего пахучого творива досить 5 білїонових частий мілїґрама, щоби вже почути їх в лїтрі воздуха.

Господарство, промисл і торговля.

— **Ц. к. Дирекция руху зелїзниць державних у Львові** доносить, що поїзди поспішні ч. 5 і 6, заведені з днем 1 мая с. р. між Краковом і Львовом будуть задержувати ся для ужитку публики також в стациї Пшеворск. Поїзд ч. 5 буде від'їздити з Пшеворска о 5 годинї 52 мінут пополудни, а поїзд ч. 6 о 11 годинї 8 мінут перед полуднем.

Полуднево нїмецкий австро-угорский звязок зелїзничий. З днем 1 мая 1895 увійдуть в житє в висше наведенім звязку зелїзничім слїдуючі додатки: 1) додаток І. до зшитків 1, 3 і 7 части II, як також додаток І. до прилоги до зшитка 7 части II. обіймаючої ріжницї курсу; 2) додаток І. до зшитка 1 части III; 3) додаток IV. до зшитка 1 части IV; 4) додаток І. до зшитка 1 части VI.

Телеграми.

Відень 29 цьвітня. Вчера передполуднем відбуло ся у Відни в присутности Є. Вел. Цісаря п. п. мінїстрів ґр. Фалькенгайна, ґр. Шенборна і дра Мадейского, намістника і бурмістра міста торжественне посьвячене церкви під призванєм Найсьв. Серця Ісусового, збудованої в видї василики. Єсть то перша в тім стилю церков у Відни; она стоїть в другій части міста, на Леопольдштадтї, в сторонї, званій „цїсарскими млинами“.

Відень 29 цьвітня. Дневник розпоряджень войскових оголосив іменоване Найдост. Архікн. Франца Сальватора поручником 15-го полку драґонів; ґен. ґр. Икскіль-Ґілленбанд і ґен. Ант. Ґальґоци іменовані фельдцайґмайстрами. Дальше іменовано 17 фельдмаршал-лейтнантів, 29 ґен.-майорів, 39 полковників, 101 оберштлейтнантів і 148 майорів.

Париж 29 цьвітня. Позаяк лїчене кн. Орлеаньского вимагає кільда недїль, то вінчане кн. Аости з кн. Оленою відложено на пізнїйше.

Епіналь 29 цьвітня. В катастрофі коло Бузей згинуло після урядових жерел 117 людий.

— **„Правда“**, вістник полїтики, науки і письменьства, виходить тепер два рази на місяць, 15-ого і 30-ого, складає ся з півпята аркуша друку на місяць, а мимо того коштує на рік тілько 4 зр. Адмінїстрация „Правди“ находить ся у Львові, при улици Академичній ч. 8.

Надіслане.

не робіть ще плавками в лївого боку.... так, ну тепер всї враз.... більше в гору, Боб, бо від'їдемо за далеко від парохода... так буде добре....

По кількох скорих і сильних ударах весел сунулось вже тяжке судно до берега і недовго закинено линву на перше лїпше дерево, яке там було, а ґаляр пристанув знову тихо і безпечно може на яких двіста кроків від парохода. О'Туле, що тепер прийшов вже був зовсїм до себе, вийшов разом з Еджвортом на беріг і пустились туди до парохода, щоби розповісти капітанови о всім, що стало ся було послїдної ночи.

Той пароход то був „Бляк Гак“ [2]) — з кріпости Джонсборо над Червоною рікою, що плив до Ст. Люїс і віз злюзоване войско з індияньскої границї до ґарнізону в Місурі. Мрака з ночи змусила і его тут пристанути, а що то було вже старе і досить лихе судно, то треба було добре пильнувати ся і уважати, щоби оно де случайно не наїхало на які пнї або підводні лави.

Ледви що капітан того парохода, Кольбурн — також старий вояк а давнїйше капітан тексаских повстанців — довідав ся від О'Тулього дещо близше о згаданій кольонії злочинців, як і зараз заявив, що він мусить конче піти на той остров і розслїдити его. Коли-б показало ся, що на тім всім нема нїчого, то поселенцї будуть ему вдячні вже й за то, що він мав добру волю стати їм в пригодї; коли-ж покаже ся, що то все правда, то лиш таким скорим і несподїваним поступованем можна би розбишаків заскочити і половити.

О'Туле сказав на то, що він зовсім не знає, де той остров, так само, як і не знає, де він тепер опинив ся, бо він серед мраки плив зовсїм на ослїп. Але Еджворт описав капітанови досить докладно то місце, де они послїдного вечера були пристанули, а що звідтам похват ніс просто на остров шістдесять і один, то не було чого довго сумнївати ся, що злочинцї мають свою криївку на тім острові, котрий доси уважано за пустий.

Передовсїм післав капітан Кольбурн кількох вояків з чайкою до ґаляра, щоби звідтам привезти керманича Біля на пароход „Бляк-гак“. Але що ему й не обіцювали, як ему й не грозили, він мовчав уперто, і лиш коли побачив ся помежи чужими моряками, став розглядати ся по них, чи не побачить між ними якого прихильного собі чоловіка. Але очи всїх спочивали на нїм із зловіщ ю повагою і він лиш в скаженій злости закляв та відвернув ся від ворожої ему громади, осьвітленої палахкотячим сосновим лучивом.

Впрочім годї було й подумати о дальшім походї, заким би мрака не розступила ся, бо насамперед їдучи так на непевно горі рікою не були би знайшли остров, а відтак і не можна було виставляти ся на таку небезпечність, щоби десь застрягнути на пісковій лаві, бо злочинцї моглиби тогди посїдати на лодки та повтїкати і так уйти заслуженої кари.

(Дальше буде)

[2]) Бляк Гак (Black Hawk) значить „Чорний сокіл“.

За редакцию відповідає: **Адам Креховецкий.**

З друкарні В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.